

Wat gaat er toch mis met de miljardenverkoop van het Duitse deel van ons staatsbedrijf Tennet?

Door [Menno Tamminga](#) - 3 januari 2024
Geplaatst in [Bedrijfsleven](#) - [Energie](#) - [Tennet](#)

Het had dé fusie- en overnametransactie van 2023 moeten worden. De Nederlandse overheid zou miljarden euro tegemoet kunnen zien, misschien wel 20 à 25 miljard euro.

De transactie is de miljardenverkoop van de Duitse activiteiten van het Nederlandse staatsbedrijf Tennet. Vorig jaar is het niet gelukt. De vooruitzichten voor 2024 zijn ongewis. Want zowel de verkoper, dat is de Nederlandse regering, als de beoogde koper, dat is de Duitse regering, hebben zo hun sores.

Dure ontvlechting

Voor consumenten is Tennet (7.400 medewerkers, 25.000 kilometer hoogspanningskabel) geen bekend staatsbedrijf. Geen Schiphol of de Nederlandse Spoorwegen. Maar met Tennet heeft u wel dagelijks te maken. Tennet beheert het Nederlandse hoogspanningsnet. Zonder Tennet thuis en op het werk geen stroom.

Binnen Tennet was men niet enthousiast over verkoop van Duitsland. Tennet heeft dat Duitse deel in 2010 voor 885 miljoen euro overgenomen van het particuliere Duitse energiebedrijf Eon. Verkoop betekent een dure ontvlechting van contracten, van geldstromen, een kleiner bedrijf en nieuwe afspraken maken over samenwerking met het Duitse deel.

Wat gaat er toch mis met de miljardenverkoop van het Duitse deel van ons staatsbedrijf Tennet?

De Nederlandse overheid staat juist heel welwillend tegenover verkoop. De onderhandelingen lopen al sinds oktober 2022, maar werden pas een jaar geleden openbaar na een primeur in *NRC*.

Er zijn allerlei opties op tafel geweest. Tennet hoopte de zaak vorig jaar te kunnen regelen, maar niet dus. Wat gaat hier mis?

Alles vertrouwelijk

Aan Duitse én aan Nederlandse kant lijkt niemand haast te maken. Op 17 november vorig jaar kreeg de Tweede Kamer van demissionair minister van Financiën Sigrid Kaag (D66) een brief met vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De brief is niet openbaar. Er blijken ook plannen te zijn voor een briefing over Tennet voor Eerste én Tweede Kamerleden - ook vertrouwelijk.

En nu komen de eerder genoemde sores. Kaag stopt over enkele dagen als minister. Hoeveel tijd heeft haar opvolger nodig om zich in te werken? Nog afgezien van de vraag of de formerende partijen en/of de nieuw samengestelde Tweede Kamer willen meegaan in de verkoop. Sommigen zien het als verkoop van tafelzilver. Van vitale infrastructuur.

Gesprekken lopen nog

En dan is er de beoogde koper. Wil Duitsland de benodigde miljarden op tafel leggen? De regering-Scholz kampt met een begrotingscrisis. Wil men liever andere prioriteiten stellen?

Het laatste officiële nieuws uit Berlijn is van 20 december 2023. In antwoord op vragen van CDU-afgevaardigde Carsten Linnemann laat het Duitse ministerie van Economie en Klimaat weten dat de gesprekken over een 'mogelijke voor beide partijen gunstige overeenkomst' nog lopen.

Kosten, kosten, kosten...

De verkoop van de Duitse activiteiten van Tennet zou Nederland goed uitkomen. Ten opzichte van 2010 toen Tennet voor 885 miljoen euro het Duitse net kocht, is de (energie)wereld radicaal veranderd. De Duitsers hebben hun kerncentrales gesloten en moeten het doen zonder Russisch gas. Nederland moet het doen zonder gas uit Groningen én Rusland. Groene stroom moet dat deels compenseren, maar vereist kolossale investeringen, ook in de elektriciteitsnetten. De komende 10 jaar gaat het om 111 miljard euro, waarvan 60 procent in Duitsland.

Een van de kostenposten is de aanleg van gigantische 'stekkers op zee', die de opgewekte stroom van windparken op de Noordzee moeten doorgeven naar het stroomnet op land. Vorig jaar meldde demissionair minister Rob Jetten (Klimaat, D66) hierbij een kostenstijging van 40 miljard euro tot 2057. Windturbines op zee mogen dan zonder subsidie draaien, de overheid financiert de bijbehorende infrastructuur en consumenten en bedrijven krijgen later de rekening.

Wat gaat er toch mis met de miljardenverkoop van het Duitse deel van ons staatsbedrijf Tennet?

Geflopte ambitie

De verkoop van Tennet Deutschland betekent dat Den Haag via Tennet minder investeringen hoeft te doen. Het betekent ook het einde van de ambities van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat om een strategische rol te spelen op de Noordwesteuropese energiemarkt.

Op de gasmarkt bedacht Nederland eerder deze eeuw de zogeheten gasrotonde die Russisch en Noors gas zou distribueren naar zuidelijker Europese landen. Als 'verkeersagent' op de rotonde zou Nederland natuurlijk een doorvoerbeloning incasseren, naast de werkgelegenheid die zou ontstaan. De ambitie is geflopt.

Datzelfde geldt bij verkoop van Tennet Deutschland. Tennet houdt op een multinational te zijn. Nederland wordt weer het exclusieve werkterrein.

De splitsing van Tennet is voordelig voor Nederland, maar in de Europese politieke context is het voor Nederland en Duitsland een afgang. Zij waren in 1951 mede-oprichters van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. West-Europa wilde geen nieuwe oorlog en daarom besloten politici uit zes landen de twee bronnen van strijd, namelijk kolen (energie) en staal (industriepolitiek) niet meer nationaal, maar gezamenlijk aan te sturen.

Maar wat doen hun opvolgers? Eigen hoogspanning eerst. Zelfs nationale staten kunnen kennelijk niet samenwerken in één gemeenschappelijke onderneming die werkt aan Europese infrastructuur.

Toch maar een veiling?

Mocht er toch een verkoop komen, dan zijn twee vragen nu al relevant. De eerste is: hoeveel levert het Nederland op. De eerder genoemde bedragen van 20 à 25 miljard euro lijken me te hoog gegrepen. Minister Kaag heeft vorig jaar Kamervragen over de opbrengst en de besteding vrij zuinigjes beantwoord. Tennet zal dan een eerdere kapitaalstorting van de staat voor Tennet Deutschland van 1,6 miljard euro terugstorten.

De tweede vraag gaat daaraan vooraf. Krijgt Nederland de beste prijs? Duitsland zou namelijk met de gedachte spelen een deel van Tennet Deutschland weer door te verkopen. Dat mag, maar gaan de Duitsers dan winst maken op de verkoop? De Nederlandse onderhandelaars moeten zekerheid krijgen over de Duitse plannen. Anders moet Nederland een veiling organiseren voor de beste opbrengst.

[Menno Tamminga](#) is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.

Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers. Doet u al mee? Doneren aan Wynia's Week kan [HIER](#). Hartelijk dank!